

MERSİN ÜNİVERSİTESİ KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ

(MERSIN UNIVERSITY RESEARCH CENTER OF CILICIAN ARCHAEOLOGY)

KAAM

YAYINLARI

OLBA
VI

MERSİN
2002

KAAM YAYINLARI
OLBA
VI

©2002 Mersin/Türkiye
ISSN 1301-7667

OLBA dergisi hakemlidir ve
Üniversitelerarası kurul başkanlığının tanımladığı
hakemli dergi standardına uygun olarak,
Mayıs ve Haziran aylarında olmak üzere,
yılda iki sayı basılmaktadır

KAAM'ın izni olmadan OLBA'nın hiçbir bölümü kopya
edilemez. Alıntı yapılması durumunda dipnot ile referans
gösterilmelidir.

It is not allowed to copy any section of OLBA without the permit of KAAM.

OLBA'ya gönderilen makaleler aşağıdaki web adresinde
yada KAAM tarafından dağıtılan broşürlerde bildirilmiş olan
formatlara uygun olduğu takdirde basılacaktır.
Articles should be written according to the formats mentioned in the following web address
or brochures distributed by KAAM

OLBA'nın yeni sayılarında yayınlanması istenen
makaleler için yazışma adresi:
Correspondance addresses for sending articles to following volumes of OLBA:
Prof. Dr. Serra Durugönül
Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Arkeoloji Bölümü
Çiftlikköy Kampüsü
33342-MERSİN
TURKEY

DİĞER İLETİŞİM ADRESLERİ

Other Correspondance Addresses

Tel:00.90.324.361 00 01 (10 Lines)/162-163 or 372
Fax: 00.90.324.361 00 46

www.kaam.mersin.edu.tr
kaam@mersin.edu.tr

MERSİN ÜNİVERSİTESİ
KILIKIA ARKEOLOJİSİNİ ARAŞTIRMA MERKEZİ
(KAAM)
YAYINLARI-VI

MERSIN UNIVERSITY
PUBLICATIONS OF THE RESEARCH CENTER OF
CILICIAN ARCHAEOLOGY
(KAAM)-VI

Editör

Serra DURUGÖNÜL
Murat DURUKAN

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Serra DURUGÖNÜL
Prof. Dr. Coşkun ÖZGÜNEL
Prof. Dr. Tomris BAKIR
Prof. Dr. Hayat ERKANAL
Prof. Dr. Sencer ŞAHİN
Prof. Dr. Yıldız ÖTÜKEN

MERSİN
2002

*OLBA'nın basılması için vermiş
olduğu tüm desteklerden dolayı,
Mersin Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Uğur ORAL'a
teşekkür ederiz.*

OLBA VI
İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Serap Yaylalı-Engin Akdeniz (Lev. 1-34).....1 Aphrodisias Müzesi'ndeki Karahisar Buluntuları	1
Murat Arslan (Lev. 35).....41 The Impact of Galatians in Asia Minor	41
Serra Durugönül (Lev. 36-39).....57 Dağlık Kilikia ve Karpaz Bölgesi (Kuzey Kıbrıs) Antik Yerleşim Özellikleri	57
N. Eda Akyürek Şahin (Lev. 40-45).....71 Neue Motivbüsten Für Zeus Antigo(u)naos	71
Murat Özyıldırım (Lev. 46-47).....85 Antik Kaynaklarda Ainos	85

Antik Kaynaklarda Ainos (Lev. 46-47)

*Murat Özyıldırım

Abstract

The ancient sources translated from the original Greek and Latin texts in this study revealed that Ainos was an important cultural and commercial center in the Greek world, especially in the Vth. century B.C. This conclusion was also confirmed by archaeological finds from the site such as the high quality coins or the pottery which could be regarded as rivals to their Athenian counterparts.

Ionians had to face with the opposition of the local tribes when they first came to Thracia but their contact with Thracians ended up with the cultural relations, such as the cult of Dionysus.

In the tribute lists of Attic-Delos Naval Federation Ainos appeared with a high payment rate. This was apparently a result of the large income from the trade, especially with Thasos. Another reason of their success is the large transportation possibilities provided by Hebros river. The fertile land in the *territorium* of Ainos, along with the other Thracian sites such as Maroneia and Abdera was another source of income for the town. The little settlements acted as trade stations (*εμπορία*) were established in the territory of Maroneia and Ainos by Thasians and Samothracians.

The colourful cultural life in the region (Ainos and Abdera) was confirmed by Sophist Athenodoros who was from Ainos and philosophers Leukippos, Demokhritos and sophist Protagoras from Abdera. According to Philostratos, Athenodoros was a very well educated person companed with Greeks and was coming from a noble family of Ainos.

a) Coğrafya

Ainos (Enez) antik kentinin de üzerinde yer aldığı Thrakia (Trakya), tarihin en eski dönemlerinden beri Asya ve Avrupa'yı birbirine bağlayan geçiş noktası olarak önem taşıdı. Bölge, kuzeyde Karadeniz, güneyde Ege, doğuda Marmara denizleri ve batıda Makedonia (Makedonya) ile sınır oluşturur (Fig.1).

Thrakia'nın kıyı Ege kentlerinden olan Ainos, Orta Miyosen'de kuzey Ege kıyılarında oluşan yarımada üzerinde, Hebros (Meriç) Irmağı'nın denize döküldüğü yerde kurulur¹. Irmağın geniş bir alanı kaplayan deltası yakın zamanlarda meydana gelir², verimli ovası ve artbölgesi (Ergene havzası) Ainos'un tarihöncesi çağlardan başlayarak yerleşim yeri olmasını sağlar³.

Bu bölgede kıyı hareketleri Ainos'un tarihi açısından çok önemlidir⁴ ve Meriç Irmağı'nın taşıdığı alüvyonlar nedeniyle günümüzde de sürmektedir. Doriskos (Ferecik) Ovası ve Ainos arasındaki bölgede bütün kuzey Ege kıyılarındaki en önemli toprak hareketi yer alır⁵. Irmağın denize ulaştığı

* Okt. Murat Özyıldırım, Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 33342 Çiftlikköy Kampüsü, Mersin/TÜRKİYE
Yardımları için ME.Ü. Arkeoloji Bölümü başkanı Prof. Dr. Serra Durugönül, ME.Ü. Arkeoloji Bölümü öğretim üyeleri Yard. Doç. Dr.Emel Erten, Dr. Murat Durukan ve Öğr. Gör. Ceyhun Közleme ile arkeolog Aysin Özügül'e (M.A.) teşekkür ederim.

1 Başaran 1996, 106

2 Erzen 1994, 26

3 Başaran 1998, 1

4 Erzen 1976, 335; Başaran 1996, 106

5 Casson 1926, 11

delta ve Ainos Limanı zaman içinde bütünüyle dolmuştur. Bugün Enez, Ege Denizi'nden 3,5 km. içerdedir⁶.

Delta, Enez'in güney, batı ve kuzey bölgelerinde bataklık alanlar arasında lagünlerle birlikte uzanır⁷. Deltanın oluşmasıyla Enez liman kenti özelliğini ardından, antik çağdaki önemini yitirir⁸. Piri Reis'in XVI. yüzyılda yaptığı harita (Fig.2), XVIII. yüzyılın ilk yarısından başlayarak yapılan harita ve araştırmalar deltanın günümüze kadar olan gelişimi üzerine önemli bilgiler verir⁹.

İlkçağda Ainos, Thasos (Taşöz) Adası'nın karşı kıyısından Hellespontos (Çanakkale) Boğazı'na kadar Thrakia kıyılarının korunaklı tek limanı olarak bölgedeki kentlerden askeri ve ticari açıdan daha büyük önem taşır¹⁰. Ayrıca, Balkanlar, Ege ve Anadolu'yu birbirine bağlayan kara ve su yollarının kesişme noktaları üzerinde yer almasından dolayı da ayrı bir öneme sahiptir.

Bu yollardan ilki Ainos'un kuzeyinden geçerek doğu batı yönünde ilerleyen antik kara yoludur¹¹. İkincisi ise Hadrianopolis (Edirne)'ten geçen Hebros Irmağı'yla oluşan kuzey - güney yönündeki su yoludur. Ainos, deniz taşımacılığı için kullanılan bu yolla boğazlardan Ege ve Karadeniz arasında yapılan ticarete güçlü bir alternatif oluşur¹².

Hebros Irmağı'nın ilkçağda ulaşımında sağladığı kolaylık XIX. yüzyıl sonlarına kadar sürer¹³. Küçük gemilerin XIX. yüzyılın başında da Enez-Edirne arasında taşımacılık yaptıkları *Kâmus'ul Alâm'da* yazılıdır¹⁴. Daha sonra liman alüvyonlarla dolarak kullanılamaz duruma gelmiştir¹⁵.

İlkçağ yazarları da Thrakia'nın coğrafyası hakkında ayrıntılı bilgiler verirler. Strabon (*Geographika* VII. 323) "...Haimos Dağları'na kadar olan yerlerin tümü Thrakia'ya aittir. Hebros Irmağı Thrakia ile Makedonia arasındaki sınırı oluşturur..." diyerek bölgenin batı sınırını çizmektedir. Ancak buradaki Thrakia sözcüğü Thrakların oturduğu yerleri gösterdiğinden bölgenin güneyi (Greklerin yerleştiği kuzey Ege kıyıları) bu yazarlar tarafından Thrakia'ya katılmazlar¹⁶.

6 Erzen 1976, 335-336

7 Başaran 1996, 106

8 Casson (1926, 24) XX. yüzyılın başında gezdiği kentte, halkın Enez"le deniz arasında kalan lagünleri liman olarak gösterdiklerini ve sualtında hala taşlar (mimari parçalar olmalı) bulunduğunu yazar.

9 Piri Reis, *Kitab-ı Bahriye*'de "... sözü edilen Enez köyü, alçak bir burun üzerinde kurulmuştur. Büyük bir köydür. O köyün önleri sudur. Bu suluklara ancak küçük gemiler varıp yatabilirler...Ancak büyük gemiler iskandil ile varırlar ve bu suların derin taraflarında yatarlar..." diye yazmaktadır (bas. E. Z. Ökte 1988, 229).

10 Erzen 1984, 6

11 *RE 1916* Itinerarien (2359) Kubbitschek; Demircioğlu 1993, 396; Başaran 1996, 107

12 Cormarc 1970, 14

13 Casson (1926, 34) Sultan Abdülmecit döneminde Enez Limanı'nın genişletilmesi için hazırlanan projeyi sultanın onayladığını Edirneli tüccarların da aralarında para toplayarak bu çalışmayı desteklediklerini, ancak projenin çeşitli sorunlar nedeniyle uygulanmadığını yazmaktadır.

14 Sami, 1996, 1171 "...hayli ticaretgah bir kasabadır. Meriç nehri vasıtası ile indirilen zahir ile yapağı, pamuk, deri, balmumu vesairenden ibaret hayli ihracatı vardır..." demektedir.

15 Sami 1996 ibid. "... liman nehrin indirdiği çamurdan dolmuş olduğundan gemiler 6 km. uzak ve lodostan mahfuz bir koyda demir atmak mecburiyetindedir..." ; Başaran 1998, 1

16 Erzen 1994, 11

Herodotos (V. 90) bölgedeki ırmakların birbirlerine olan bağlantılarını şöyle anlatır: "...Tearos (Irmağı) Kontadesdos ırmağına, Kontadesdos Agrianes'e, Agrianes Hebros'a Hebros da Ainos kenti yakınında denize dökülür..."¹⁷. Hebros Irmağı'yla bağlantılı olan ve Ainos'un yakınında bulunan Stentoris Gölü için **Herodotos** (VII, 108) "...Buradan sonra yol Thasos'a ait olan Stryme'den geçer; Lisos Irmağı bu iki il arasında akar bu su orduya yetmemiş kurumuştur. Eskiden Gallaikha denilen bu ülkenin günümüzde adı Briantika'dır; zaten o da Kikonların elindedir..."¹⁸ der. Ancak **Herodotos**, Mesembria'dan Doriskos'a kadar uzanan bölgeyi Gallaikhe olarak adlandırır. Ainos yakınlarındaki Stentoris Gölü'nün günümüzdeki adı Gala'dır. Bu sözcüğün "Γαλλαικη" sözcüğü ile ilgisi olabileceği de araştırmacılar tarafından öne sürülür¹⁹.

Pomponius Mela, (*De Chorographia* II. 28) "...Hebros çevresinde Kikonlar, onun ilerisinde Doriskos vardır, orada Kserkses'in, ne kadar olduğu bilinmeyen askeri kuvvetlerinin sayımını yaptığı söylenir..." ve **Plinius** ise (*nat. IV. 11, 42-43*) "...Daha sonra Hebros Irmağı'nın ağzında olan Stentoris (Gala Gölü) Limanı²⁰, bir zamanlar Kikonlar²¹ a ait Polydoros'un mezarının bulunduğu özgür Ainos kenti bulunur." demektedir.

Stephanos Byzantios, *Ethnikon'da*, **Hekataios**'un Pontos Eukseinos (Karadeniz), Istros (Tuna Nehri) ve Illyrialılar arasındaki bütün toprakları 'Thrakia' adı altında topladığını, Haimos (Balkan) Dağları'nı da bölgenin sınırı olarak verdiğini yazar. Ainos, Thrakia bölgesinde, Hebros Irmağı'nın bir delta oluşturarak denize döküldüğü yerde kurulan korunaklı bir liman kentidir²². Aynı yazar "...Ainos, Thrakia'nın bir kentidir..." der.

b) Mitoloji

Ainos sözcüğü ilk olarak **Homeros**'ta geçer (*Ilias* IV. 520): "...Diores'in bitti ömrü tam o sırada taa Ainos'tan gelen Thrakialıların önderi olan Imbrasosoğlu Peiros²³ (taşı) fırlattı..."²⁴.

Ainos'un söylencesel kurucusu olarak anlatılan kişi Troialı Aeneas'tır. Söylence, **Vergilius**'un İ.Ö. 29-19 yılları arasında yazdığı *Aeneis*'te (III. 15) yer alır. Troia savaşlarından sonra Aeneas ve arkadaşları kentten ayrılarak kendilerine yeni bir yurt edinmek için denize açılırlar. İlk olarak Thrakia kıyılarına uğrayan Aeneas ve diğer Troialılar burada Ainos kentini kurarlar:

"...Terra procul vastis colitur Mavortia campis
(Thraces arant), acri quondam regnata Lycurgo,

17 Tearos, Meriç Irmağı'nın, Kontadesdos Ergene Irmağı'nın bir kolu, Agrianes ise Ergene Irmağı'dır.

18 Çev. A. Erhat

19 Casson 1926, 12

20 Burada Plinius, Stentoris Gölü'nü "liman" olarak gösterir. Ancak, baktığı Yunanca kaynakta λιμνη (göl) sözcüğünü λιμνην (liman) sözcüğü ile karıştırmış olabilir ya da elindeki kaynakta böyle bir yazım hatası bulunuyordu (bkz. Pape-Benseler, s.v. *Stentoris*).

21 Troia Savaşlarında Priamos yandaşı olan ve Hebros Irmağı çevresinde yerleşik Thrakialı halk.

22 Erzen 1984, 6

23 Erzen (1994, 84) Peiros'un Yunanca ad taşıyan Thrak prenslerinden biri olduğunu belirtir.

24 Çev. A. Erhat

Hospitium antiquum Troiae sociique Penates,
Dum fortuna fuit. Feror huc, et litore curvo
Moenia prima loco fatis ingressus iniquis,
Aeneadasque meo nomen de nomine fingo..."

'...Az ötede uzanır, Thrakların ekip biçtiği
Mars toprakları; haşin Lycurgus²⁵ hükmetmiş orada,
kaderler gözetirken bizi; eski konukluk hakkı,
Ocak Tanrıları ile bağlıydı Troia onlara,
işte oraya yollandım, yay gibi bir koya
adım attım, hak bilmez kaderlerin önünde.
orda kurdum ilk surlarını kent'in 'Aeneaslar'
kenti dedim, başladım ona kendi adımı²⁶...'

Metinde "...Aeneadae (Aeneadasque)..." için bazı araştırmacılar "...Aeneadae, bu ad ne Romalılara ne de Troialılara işaret eder, ama Ainos'un (yerleşik) halkıdır ve bu ad benzerliği kent'in Aeneas tarafından kurulduğu göndermesine yol açmıştır²⁷" demektedir. Oysa 'Aeneadas' sözcüğünün Aeneas'ın arkadaşları anlamına gelmesi, Vergilius'un ve diğer antik çağ yazarlarının Aeneas'ı Ainos kentinin söylencesel kurucusu olarak belirtmelerini doğrular bir özelliktir.

Aeneis'te (III. 62), Aeneas ve arkadaşlarının kentte Polydoros'a²⁸ saygılarını sunmak için yeni bir cenaze töreni düzenledikleri şöyle anlatılır:

'...ergo instauramus Polydoro funus, et ingens
aggeritur tumulo tellus; stant Manibus arae
caeruleis maestae uittis atraque cupresso,
et circum Iliades crinem de more solutae;
inferimus tepido spumantia cymbia lacte
sanguinis et sacri pateras, animamque sepulcro
condimus et magna supremum uoce ciemus...'

'...Sunaklar yaptık ata tanrılarına, koyu renk
Yas kurdeleleri, kara serviyle donattık hep.
Sardı çevresini Troia kadınları, çözdüler
Töre'ye göre saçlarını. Mezarın üstüne
Ilık köpüklü süt dolu kaseler, kurbanların
Kanıyla dolu birçok kupa bıraktık, sonra
Ruhunu bu törenle göndererek mezarına

25 Lycurgus, Bakkhos tarafından öldürülen Thrakialı kral.

26 Çev. T. Uzel

27 Plesis - Lejag 1913, 346 n. 3

28 Priamus'un en küçük oğlu olan Polydoros babası tarafından Polymestor'un yanına Thrakia'ya yollanır.

Ancak Polymestor, Polydoros'un yanında bulunan altınları almak için onu öldürür. Polydoros, gömüldüğü yerden Aeneas ve arkadaşları yla konuşarak Ainos'tan ayrılımlarını sağlar

Yüksek sesle çağırdık onun adını son defa²⁹....'

Pomponius Mela (*De Chorographia* II. 28) "...(Troia'dan) göç eden Aeneas tarafından kurulmuş olan Ainos önemli bir kentti..." der ve Vergilius gibi kentin söylencedeki kurucusu olarak Aeneas'ın adını verir. **Ammianus Marcellinus** da (XXVII. 4, 13) Aeneas'ın yolculuğundan sözettiği bölümde "(Rhodopa kenti)...terkedilmiş olan Ainos'a sahipti (egemendi). Aeneas sürekli dolaştıktan sonra şansının iyi gitmesiyle İtalya'ya ulaştı..." der.

Ainos ve Roma imparatorluk soyu arasındaki ilişkinin Aeneas aracılığıyla kurulması iki kentin mitolojik bağlantısını gösterme bakımından önem taşır.

c) Tarih

Antik kaynaklarda Ainos çoğunlukla batısındaki komşu Grek kentleri Abdera ve Maroneia ile birlikte anılır. Klazomenailıların İ.Ö.c. 650'de kurduğu Abdera³⁰ Thrakialılar tarafından yıkılırsa da, İ.Ö. 544'de Perslere kentlerini teslim eden Teos göçmenleri kenti yeniden kurar. **Herodotos** (I, 168) bunu anlatır; "...(Harpagos) surlarını ele geçirdi. (Teosluların) hepsi gemilerine binip Thrakia'ya gittiler orada Abdera kentini kurdular. Bu kentin temellerini onlardan önce Klazomenailı Timesios atmıştı ama Thrakialılar onu kovdukları için (bundan) yararlanamamıştı...". Maroneia ise bir Khios kolonisidir³¹.

Strabon (*Geographika* VII. 6, 1) kentin adının Poltyobria olduğunu söyler: "...Mesembria'nın daha önceki adı Menebria'dır. Burayı kuran kişinin adı Mena'dır ve 'bria' sözcüğü Thrak dilinde kent anlamındadır. Bunun gibi, Selys'in kenti Selimbria olarak adlandırılmıştır. Ainos da önceden Poltyobria olarak adlandırılırdı....". **Strabon**, Thrak kralı Poltys ile ilişkilendirilen Poltyobria sözcüğünü "Poltys'in kenti" anlamında, Ainos'un ilk adı olarak açıklar. **Stephanos Byzantios** da bu bilgiyi doğrulayarak ve "..Kent listelerinde adı geçer. **Apollodoros**, kenti Poltyobria olarak da adlandırdığını bildirir..."³².

Ainos için Poltyobria'dan başka Apsynthos adını da kullanan **Stephanos Byzantios** ".(Ainos) Apsynthos³³ olarak da adlandırılır..." demektedir. Bu da bölgede VIII. yüzyıldaki Grek kolonizasyonundan önce Ainos'un doğusunda Hebros deltasında yerleşik Thrak kabilelerinden Apsynthoslarla ilgili olmalıdır. Ayrıca sözcüğün -nd ya da -nth sonekli olması Apsynthos'un eski Anadolu yer adları ile de benzerlik göstermesi açısından önemlidir³⁴. Apsynthos sözcüğünün Apshynthios kavminin adıyla

29 Çev. T. Uzel

30 Meyer 1990, 2; Braun 1982, 40; Cormack 1970, 1

31 Howgego (çev. O. Tekin) 1998, 6; Pelekidis 1994, 104

32 Ramsay (çev. M. Pektaş 1960, 148) de "bria" sözcüğünün anlamını kent olarak kabul eder.

33 Apsynthos, antikçağda Thrakia'nın güneyinde doğudan batıya denize paralel bir hat çizerek Stendoris Gölü'ne dökülen ırmağın da adıdır.

34 Erzen 1997, 523

ilgisi ve kökeni, kentin kuruluşunu İ.Ö. III. bine kadar tarihlenebileceği anlamını taşır³⁵.

Byzantios, Ainos kentinin adının kökenleri ile ilgili karışık bilgiler vermektedir: "...O, Osse (kenti) yakınında bulunan Ainos ırmağından dolayı bu adı almıştır. İkinci neden ise, Guneus'un ağabeyi Ainos'tan, üçüncü neden Thesselia'nın bir kenti olması, dördüncü neden Oksoloslardaki Lokrislilerden, beşinci neden ise Euphrates'ten kaynaklanır...". Metinde adı geçen Guneus, Troia savaşları sırasında Akhilleus tarafından öldürülen Paionialı Ainios'un ağabeyidir ve yazar burada Homeros'a (*Ilias* XX, 210) gönderme yapmaktadır.

Ancak "Ainos"un Grekçe αἰνέω (övünüyorum, umut veriyorum) fiilinden türediği de düşünülmelidir. Romalılar, Aenus ya da Aenos³⁶ olarak kullanır.

Günümüz araştırmacılarına göre Ainos'un ilk yerleşimcileri Khersonnessoslu Alopekonnossoslardır ve kent bundan sonra Aiolia kentleri, Kyme ile Mytilene'nin ortak bir seferi sırasında yeniden kurulur³⁷.

Strabon (*Geographika* VII. 6, 51) "...Melas Körfezi'nde çift ağızlı Hebros ırmağının girişinin yanında (tarih olarak) Alopekonnossosluların (döneminden) daha öncesine kadar uzanan Mytilenelilerin ve Kymelilerin kurduğu Ainos kenti bulunur..." der³⁸. **Stephanos Byzantios** da "...Ainos çift ağızlı Hebros Irmağı'nın ağzında Kymelilerin kurduğu bir kenttir..." demektedir.

Ancak yapılan arkeolojik kazılar bölgede sanıldığından çok daha erken dönemlerde de yerleşme olduğunu kanıtlar³⁹. Ainos akropolisinde İ.Ö. IV. binyıla kadar inen kalıntılar bulunur⁴⁰. Kentin 7 km. doğusunda yalnız Thrakia'nın değil tüm Balkanların en önemli Neolithik Çağ merkezlerinden biri olan Hocaçeşme Höyüğü⁴¹'nde yapılan arkeolojik kazılar buranın tarihini İ.Ö. 6400-6300'e dek indirir⁴².

Thrakia kıyılarında, İ.Ö. VIII. yüzyılda başlayan Grek kolonizasyonu ile kısa sürede bölgede kentler oluşturulur ve bunların çoğu eski Thrak yerleşimleri üzerine kurulur. Aralarında Ainos'un da yer aldığı bu kentlerden bazıları Abdera, Maroneia ve Selymbria'dır. Bu yerleşim yerleri ile Grek yaşam tarzı, kültürü Kuzey Ege kıyılarını ve Thrakia'nın iç bölgelerini etkiler⁴³.

35 Erzen 1984, 6; Erzen 1997, 522

36 Pomponius Mela *De Chorographia* II. 28'de Aenos olarak kullanır.

37 Taşlıkloğlu 1971, 4; Jones 1971, 2; Pelekidis 1994, 104; Başaran 1998, 1; Başaran 2000 (b), 157.

38 CAH III, 654'de Ainos'un Mytilene ve Kymelilerden önce Thasoslular tarafından yerleşim yeri yapıldığı ve daha sonra Mytilene ve Kymelilerce yeniden kurulduğu yazar.

39 Casson, Meriç'in Enez tarafında bulunan bir höyükten (1926, 125) ve bir tumulusun varlığından (ibid. 74) söz eder.

40 Başaran 2000, 251'de İ.Ö. IV. ve III. binyıla tarihlenen çömlek kalıntılarının bulunduğunu belirtir.

41 Özdoğan 1996, 336; Erdoğan 1998, 15

42 Özdoğan 1998, 71

43 Casson 1926, 2; Erzen 1994, 86; Braun 1982, 40 ve s. 160

Ainos, yukarda değinildiği gibi İ.Ö. IV. bine ulaşan buluntulara sahip olmakla ve Ion koloni çağı öncesinde de yerli halklar tarafından yerleşim yeri olarak kullanılmakla birlikte arkeoloji ve tarih verileri buranın ancak İ.Ö.VIII. yüzyıldan başlayarak gerçek bir "polis" olarak geliştiğini göstermektedir⁴⁴.

Ionlar, İ.Ö.VII. yüzyıla doğru Thrakia kıyılarına çıkmışlardır. Bölgede Ion yerleşimine bir örneğini **Pausanias**'tan öğreniyoruz (V. 27, 12): "...Mendeliler bizzat Grek kökenli ve Ionialıdır, Ainos kentinde kıyıda otururlar..." Ionlardan sonra, Aioller bölgede aralarında Ainos'un da bulunduğu bazı kentler kurarlar⁴⁵.

Thrakia'nın yerli halkı olan savaşçı Thraklar için **Herodotos** (V. 3) "...Yeryüzünde Hintlilerden sonra en kalabalık olanlar Thraklardır; bir tek adamın önderliğinde hareket etseler hiç yenilmez ve bence ulusların en güçlüsü ve en kalabalığı olurlardı. Ama onlar için olanaksızlık buradaydı ve bu birlik hiçbir zaman kurulamadı, zayıf yerleri burasıdır...."⁴⁶ diyerek bu kalabalık, ancak birlik olmaktan uzak oymakları tanımlar. Gerçekten de geniş topraklara egemen olan Odysler Krallığı'nın kurucusu savaşçı Thraklar ortak dil ve kültürü paylaşmalarına rağmen politik yönden oymak düzeninden devlet düzenine geçmekte başarısız olurlar⁴⁷.

Yunan kolonizasyon hareketi sırasında da bölgenin önemli bir merkez olduğu anlaşılmaktadır. Aynı coğrafyayı Thraklarla paylaşan Yunan koloni kentlerinin bölgede yerleşimi üç ana grupta toplanabilir; Thrakia'nın Karadeniz kıyısında, Propontis'te (Marmara kıyıları) ve Kuzey Ege kıyılarında⁴⁸. Batı Anadolu Ion kentlerinden ve doğu Ege adalarından İ.Ö. VII. yüzyıl boyunca yayılan Grek koloniciler özellikle Nestos ve Hebros deltaları arasında kalan bölgede kentler kurmuşlardır⁴⁹. Bunların en önemlileri Maroneia, Abdera ve Ainos'tur.

Thrakia, Darius'un önderliğinde Persler tarafından İ.Ö.513'te yapılan İskit seferi sonrasında, Pers egemenliğine girer⁵⁰. Yunanistan'a savaşa giden (İ.Ö. 480) Pers Kralı Kserkses ve ordusunun Ainos'tan geçtiğini **Herodotos** (VII. 58)'de şöyle anlatır; "...Melas olarak adlandırılan ve adını ırmaktan alan körfezi (Saros Körfezi) dolaşıp ordu için yeterli suyu olmadığından kuruyan Melas Irmağı'nı geçerek batıya doğru ilerledi, Aiol kenti olan Ainos'u ve Stentoris Gölü'nü geçerek Doriskos'a ulaştı..." .

Bu tarihte Ainos da Pers yönetimine geçer⁵¹ ve Yunanlıların Perslere karşı kazandığı Salamis Deniz Savaşı, Plataia ve Mykale (İ.Ö. 480/479)

44 Erzen 1984, 7

45 Taşlıkloğlu 1971, 4; Mansel 1995, 166

46 Çev. A. Erhat

47 Jones 1971, 1

48 Jones 1971, 2

49 Triantaphyllos 1994, 54

50 Mansel 1993, 22; Erzen 1997, 523

51 bkz. Herodotos V. II; ayrıca, Erzen 1976, 335; Erzen 1994, 88

savaşlarından sonra I. Attika-Delos Deniz Birliği'ne katılır (İ.Ö.478-477)⁵². Kent, korunma açısından güçlü bağlaşıklar edinmekle kalmayıp dönemin en önemli kenti Atina ile sıkı kültürel, ekonomik ve politik ilişkiler kurar⁵³.

Maroneia, Abdera ve Ainos'un İ.Ö. V. yüzyılda I. Attika-Delos Deniz Birliği'ne katılmaları askeri katkıdan çok parasal getiri bakımından önemlidir. Abdera, birliğe en çok vergi veren üçüncü kenttir. Maroneia ve Ainos'un da Attika-Delos Deniz Birliği'ne parasal katkıları Abdera gibi dikkat çekicidir. Ainos İ.Ö.454'den başlayarak İ.Ö.450'ye kadar birliğe 12 talentum vergi vermiştir⁵⁴. Bu ödemeler İ.Ö.445-440 yılları arasında 10 talentum'a ve İ.Ö.439-438'de ise 4 talentum'a düşer.

Odyrisler Krallığı'nın kurulduğu İ.Ö.439 ile İ.Ö.425 arasındaki dönemle Ainos kentinin *tributus* listelerindeki ödemelerinde görülen azalma arasında ilişki olmalıdır⁵⁵. Thrakların kurdukları krallığı bir arada tutan en önemli güç Odyrisler Oymağı'nın diğerlerine olan askeri üstünlüğüdür⁵⁶. Birleştirici unsur kralın kişiliğinde toplanmıştır⁵⁷. Odyrisler Krallığı'nın askeri gücü azaldığında birçok oymağın oluşturduğu temeli sağlam olmayan birlik dağılarak oymak-krallıklara bölünür⁵⁸. Ainos'un zenginlik kaynaklarından biri olan ticaret yollarının bu krallığın eline geçmesi, kentin gelirinde düşüşe neden olur.

Ainos, İ.Ö. 438'den sonra *tributus* listelerinde bir daha yer almaz. Bununla birlikte İ.Ö. 425 ve 415 yıllarında Attika-Delos Deniz Birliği'ne üyeliği sürmektedir. Peloponnesos savaşı sırasında İ.Ö. 425'de Pylos'un ele geçirilmesine Ainos'un hafif piyadeler ile katıldığını **Thukydides** (IV. 28)'ten öğreniyoruz; "...(Kleon) Spartalılardan korkmadığını ve bir tane bile Atinalı asker almadan denize açılacağını, yalnızca Lemnoslu ve Imbrialı yaya askerleri ve Ainos'tan gelen *peltast*'lar ile başka yerlerden gelen dört yüz okçuyu alacağını söyledi..."

Bu yıllarda Atinalıların İ.Ö. 415'de düzenlediği Sicilya seferine de vergi vererek katılır⁵⁹. **Thukydides** bu sefere katılan çeşitli İonia ve Atina koloni kentlerini saydıktan sonra (VII. 57, 5) '...Bunlara karşı, vergi vermeden gemilerde hizmet edenler Aioliyalılar, Methymnealılar ve vergi ödeyenler ise Tenedoslular ve Ainoslulardı...' demektedir.

Feodal bir yapı gösteren Odyrisler Krallığı'nın kurulup geliştiği yıllarda ve sonrasında İ.Ö. 411-410 yıllarında Kuzey Ege Grek kentleri Atina

52Başaran 1996, 115'de bu dönemde Attika sanatının etkisinde kalan Ainos'un ürettiği eserlerle Atina ile rekabet edecek düzeye ulaştığını belirtmektedir.

53 Casson ibid. : Başaran 2000 (a) , 255: "...kazılardan ele geçen kalıntılardan özellikle kırmızı figür tekniği ile üretilmiş olan çömleklerin fazla miktarda bulunmuş olması, Enez'in bu yüzyılın (İ.Ö.V. yy.) başında Atina ile siyasi, ekonomi ve kültürel alandaki ilişkilerin üst düzeyde olduğunu gösteriyor. Enez'de basılan sikkeler ise, kentin bu çağda Atina ile sanat alanında rekabet edebilecek durumda olduğunu kanıtlamaktadır..."

54 Casson 1926, 200; Cormarc 1970, 14

55 Casson 1926 ibid.

56 Jones 1971, 1

57 Mansel 1993, 22

58 Jones 1971 ibid.

59 Erzen 1997, 523

ile olan ilişkilerini azaltır⁶⁰. Bu dönemde Ainos, Karadeniz ve Ege arasında ticari ilişkilerde önem kazanır⁶¹.

Ainos, İ.Ö. 388'de yapılan Pers Kral Barışıyla bir süre bağımsızlığını kazanır ancak bu uzun sürmez⁶². Makedonialı Philippos, Persler ile savaşmak ve aralarında Ainos'un da bulunduğu bütün Thrakia kentlerini ele geçirerek ülkesinin sınır güvenliğini sağlamak için İ.Ö. 356'da Thrakia'nın batı bölümünü alır⁶³.

Büyük İskender'in ölümünden sonra Lysimakhos İ.Ö. 301'de Thrakia'ya egemen olursa da Seleukos Nikator tarafından İ.Ö. 281 yılında Kurupedion Ovası'nda yapılan savaşta yenilir ve öldürülür⁶⁴. Yenilgi sonrasında Lysimakhos Devleti yıkılır. Bunun üzerine bölgede kendilerine engel olacak bir düşman kalmadığını anlayan Galatlar da Makedonia'ya ardından Thrakia'ya saldırır. Böylece Thrakia İ.Ö. 280/279'da Galatların uzun sürmeyen ancak yıkıcı istilasına uğrar⁶⁵. Bu gelişmelere rağmen Kuzey Ege kıyı kentleri Seleukoslar tarafından ele geçirilemezler. Örneğin Abdera kenti Makedonia krallarının egemenliğine girer.

Thrakia'da Seleukos toprakları için yapılan savaş sonunda Mısır Kralı III. Ptolemaios Euergetes, Nestos Irmağı'ndan başlayarak Ainos ve Maroneia ile Lysimakhos'un kendisine başkent yaptığı Lysimakheia ve Khersonnessos'u alır⁶⁶. Polybios (V. 34) "...(Ptolemaioslar) Ainos ve Maroneia ile birkaç kente daha egemendi..." yazmaktadır.

Ancak, IV. Ptolemaios Philopator'un İ.Ö. 205 yılında ölümünden sonra Thrakia ve Makedonia, Mısır'ın egemenliğinden çıkar. Makedoniâ Kralı V. Philippos ve III. Antiokhos İ.Ö. 203/202 yıllarında Ptolemaioslar devletinin paylaşılması için antlaşma yaparlar⁶⁷. Böylece V. Philippos, Thrakia'da Ptolemaiosların egemenliğindeki yerlere saldırır ve Maroneia, Ainos, Kypsela kentleri Makedonialıların eline geçer⁶⁸.

Bu arada III. Antiokhos Thrakia'nın Seleukos Nikator'un hakkı olduğunu öne sürerek İ.Ö.197 yılında Hellespontos'u geçer. Ainos, Maroneia ve Khersonnessos'daki diğer kentler III. Antiokhos'a boyun eğerler⁶⁹. Antiokhos'un bu egemenliği Roma ve Makedonia Kralı V. Philippos'un birleşik kuvvetlerine karşı büyük bir yenilgiye uğradığı İ.Ö. 191 Thermopylai savaşı ile biter⁷⁰.

Zaferin ardından Romalılar önlerinde kendilerini durduracak hiçbir güç olmadan Hebros Irmağı ve Ainos'a ulaşır, Lysimakheia üzerinden de

60 Casson 1926 ibid.

61 Başaran 1996, 115

62 Casson 1926, 34; Erzen 1997, 523'de Pers Kral Barışı tarihini İ.Ö. 386 olarak vermektedir.

63 Jones 1971, 4

64 App. Syriake 63; Jones 1971, 5; Arslan 2000, 38

65 Paus. I. 4, 1; X. 19, 6; ayrıca bkz. Mansel 1993, 23; Arslan 2000, 39

66 Jones 1971 ibid.; Erzen 1994, 103- 104

67 Özsait 1985, 52

68 Jones 1971, 6; Erzen 1994, 105

69 Jones 1971, 7

70 Arslan 2000, 93

Hellespontos'u geçerek II. Eumenes Soter'in orduları ile birleşirler⁷¹. Ardından yapılan İ.Ö. 190 Magnesia ad Spylum yakınlarındaki savaş da bağlaşıkların zaferi ile sonuçlanır. Bu büyük yenilgilerin ardından Seleukoslar Thrakia'yı ve Asia Minor'u kaybederler⁷².

Böylece III. Antiokhos, Asia Minor'a düzenlediği seferlerinden dönüşünde sürülür ve Ainos ile Maroneia da yeniden V. Philippos'un egemenliğine girer⁷³. Bu olayı Titus Livius şöyle yazmaktadır: (XXXIX. 33, 4): "...Emir gereğince Ainos ve Maroneia'dan askeri güçler geri çağrılınca, Thrakia'nın kıyı bölümü Philippos ve Makedonialılar tarafından özgürlüğe kavuşturuldu..."

Romalılar Abdera ve Ainos'u İ.Ö. 185'te "özgür kentler" olarak ilan ederler⁷⁴. Plinius (*nat.* IV. 11, 42-43)'tan Makedonia Kralı V. Philippos'un egemenliği altındaki yerleri öğreniyoruz: "...Philippos'un egemenliği içinde (ki Dyrrakhio'dan 325 mil uzaklıktadır) Skotussa, Topiros kenti, Mestos Irmağı'nın ağzı, Pangalos Dağı, Heraklea, Olynthos kenti, özgür Abdera kenti Bistonum Gölü ve halkı bulunur. Tirida, Diomodes'in atlarının orada bulunmasından dolayı korku veren bir kasabaydı, şimdi ise Dikaia Ismaron Parthenion olarak adlandırılan yer Phalesina önceleri Orthaguera olarak adlandırılan Maroneia, Serrium Dağı ve Zone bulunur. Bundan sonra on bin insan yaşayan Doriskos vardır: Kserkses orada aynı sayıya ulaşan ordusunu saydı: Daha sonra Hebros Irmağı'nın ağzında Stendoris Limanı bir zamanlar Kikonlara ait olan Polydoros'un mezarının da bulunduğu özgür Ainos kenti bulunur..."

Romalılar, doğudaki en önemli ve en güçlü rakipleri olarak gördükleri Makedonia Kralı V. Philippos'un Thrakia'da bundan fazla genişlemesine izin vermez. Kralın, hem bölgedeki Grek kentlerini hem de tüm Thrakia kıyılarını denetim altına alması Roma senatosunun ve bölge kentlerinin hoşnutsuzluğuna neden olur. Titus Livius, (XXXI. 31, 4), "...Kendilerine zarar verecek büyük bir güce sahip olmasından dolayı Akhaia'dan Khioslular, Abydoslular, Ainoslular, Maroneialılar, Thasoslular, Paroslular, Samoslular, Larisalılar, Messeneleliler Philippos'tan şikayetçiydiler. Bu şikayetler keder ve üzüntü doluydu..." demektedir ve Roma ilgisinin parasal yönünü de şöyle anlatmaktadır: (XXXIX. 24, 7) "...Ainos'un ve Maroneia'nın servetine göz dikildiğini duyduğu için özellikle senato çok etkilendi, Thessallialılarla daha az ilgilendi..."

Maroneialıların V. Philippos'u kentlerini tehdit ettiğini öne sürerek şikayet etmeleri üzerine senato, V. Philippos'tan Maroneia ve Ainos'un da içinde bulunduğu Thrakia kıyılarındaki tüm *territorium*'ları, Athamania, Thessalia ve Perrhaebia'daki kentleri boşaltmasını ister⁷⁵.

Livius (XXXIX. 24, 9), "Sürgün edilen Maroneialılar geldiler, özgürlüklerini kralın askeri gücüne karşı savundukları için kovulmuşlardı.

71 Arslan 2000, 94

72 Mansel 1995, 483; Erzen 1997, 523

73 Mansel 1995 ibid.

74 Cormarc 1970, 15

75 Errington 1989, 294; Jones 1971, 8

Onlar yalnızca Maroneia'nın değil aynı zamanda Ainos'un da Philippos'un egemenliği altında olduğunu anlatıyorlardı. Philippos'un elçileri de onu bu konularda aklamak için gelmişti ve onun Romalı komutanların isteği dışında hiçbir şey yapmadığını öne sürüyorlardı....” der. Aynı olayı Polybios şöyle yazar (XX. 15): “...(Senato) Ainoslu ve Maroneialı sürgünleri dinledi...Philippos'a ikinci kez elçiler yolladı. Bunlar Philippos'tan askerlerini Ainos ve Maroneia'dan çekmesini ve Thrakia kıyılarındaki *territorium*'larla kentleri özgür bırakmasını emredeceklerdi....”.

Pergamon Kralı II. Eumenes Soter de İ.Ö.168 yılında bizzat Roma'ya giderek Makedonia'nın yayılmacı politikasını şikayet eder. Bunun önüne geçmek için II. Eumenes, Ainos ve Maroneia'yı ülkesine katma isteğini senatoya söyler⁷⁶. Buna rağmen senato bu isteği reddederek kentlerin bağımsız olduklarını ilan eder. Polybios Ainosluların da bu konuda kararsız olduklarını yazar: (XXII. 6, 1) “...Ainos halkı uzun süre birbirleriyle anlaşmazlık halinde kaldı, kimi Eumenes, kimi Makedonia yandaşıydı...”.

Romalılar bölgeye zaman zaman cezalandırıcı seferler de düzenlerler. Bölgede İ.Ö.172'de yerleşik bazı Thrak oymaklarıyla Makedonia Kralı Perseus'a karşı anlaşmalar yapılır⁷⁷. Perseus ve Odyrs Kralı Kotys İ.Ö.171-168 yılları arasında Roma'ya karşı bağlaşıklık olarak savaşlar yaparlar. Bu dönemde Romalılar Thrakia üzerinde egemenliklerini yerel krallıkları ya da prenslikleri kurarak ya da bazılarını korumaları altına alarak sürdürmüşlerdir⁷⁸.

Ancak, İ.Ö. 22 Haziran 168 tarihinde Perseus'la Romalılar arasında yapılan ve Makedonia'nın yenilgisiyle sonuçlanan Pydna Savaşı bölgedeki Roma egemenliği açısından son derece önemlidir. Böylece Makedonia hanedanı sona erer, Hellenistik devletin kralı tutsak edilir⁷⁹. Ege havzasında ve doğuda Roma'ya karşı son büyük direnç kırılmış olur. Amphipolis kenti de İ.Ö.167 yılında Aemilius Paulus tarafından *Provincia Macedonia* adı ile Roma'ya katılır⁸⁰. Eyaletin merkezi Thessalonike'ye ve sınırları Adriyatik'den Ege kıyılarına, Thrakia'ya kadar uzanmaktadır⁸¹. *Provincia Macedonia*'nın doğu sınırını Hebros Irmağı oluşturur. Abdera, Maroneia ve Ainos bu sınır içindedir⁸².

Yeni eyaletin Roma ile bağlantısını sağlamak için askeri ve ekonomik düşüncelerle bir yol yapılır⁸³. Yol, İ.Ö. 145-144'te Romalılar tarafından *Via Egnatia* olarak adlandırılmıştır⁸⁴.

76 Demircioğlu 1993, 370

77 Jones 1971 ibid.

78 Mansel 1993, 23

79 Demircioğlu 1993, 378

80 Erzen 1994, 108; Demircioğlu, *Provincia Macedonia*'nın oluşturulma tarihini İ.Ö.146 olarak vermektedir (1993, 395).

81 Demircioğlu 1993 ibid.

82 Erzen 1994, 109

83 Demircioğlu 1993, 396; Jones 1971, 8

84 RE 1916 Itinerarien (2359) Kubbitschek

Via Egnatia, Adriatik kıyılarından başlayarak Selanik'e, buradan Amphipolis'e daha sonra Strymon Körfezi'ne bağlanır. Bir Roma kolonisi olan Philippoi ve Nestos Irmağı kıyısındaki Topeiros'tan Hebros Irmağı'nın doğusuna, Kypsela ve Ainos yakınlarından geçer. Daha sonra Propontis kıyılarında iki yöne ayrılır, doğu kolu Perinthos'a ve Byzantion'a ulaşır⁸⁵. Güneye ulaşan bölüm ise Sestos'tan sonra Hellespontos'u geçerek Asia'ya uzanır⁸⁶.

Bu doğrultunun daha önce Perslerin Yunanistan seferlerinde ve Büyük İskender'in ordularının Thrakia ve Anadolu'ya geçişleri sırasında kullanıldığı düşünülmektedir⁸⁷. **Arrianos** (*Anabasis* I. 11, 4), "...(İskender) Abdera ve Maroneia adlı Hellen kıyı şehirlerine vardı. Buradan Hebros Nehri'ne geldi....Melas Nehri'ne yürüdü..." demektedir. Bu yol Pergamon Krallığı'nın Roma'ya katılmasından sonra daha büyük önem kazanır⁸⁸.

Khersonessos ve buradaki kıyı şeridi Romalılar tarafından İ.Ö.129'da *Provincia Macedonia* ile birleştirilmiştir. Ancak, *Provincia Macedonia* sınırında Romalılar ile Thraklar arasında uzun süren savaşlarda İ.Ö.108'de M. Minicius Rufus, Hebros Irmağı'nda Thrak oymaklarını yener. Savaş, İ.Ö.88/87'de yapılır ve sonunda Roma bir süre için Makedonia'yı yitirir⁸⁹. Daha sonra İ.Ö.78/76 yıllarında *Provincia Macedonia* valisi Appius Claudius Pulcher, Rodop Thraklarına karşı ve İ.Ö.72'de de M. Terentius Varro Lucullus, Hebrus Irmağı vadisindeki kabilelere karşı savaşır.

Actium Savaşı'ndan sonra (İ.Ö.31'de) Thraklar bu kez Romalıların kendi aralarındaki savaşlara katılırlar⁹⁰. Antonius, Thrakia'dan paralı asker toplatır ve iç savaşlar bölgede Roma egemenliğini sarsar⁹¹. M. Licinus Crassus İ.Ö.29 yılında *Provincia Macedonia*'ya *proconsul* olarak atanır ve Roma egemenliğini yeniden güçlendirmeye çalışır. **Cicero** (*Pro Flacco* XIII 32) "...Burada çok güçlü bir kişi olan Marcus Crassus donanma ile birlikte Ainos'tan Asia'ya, bu gemilerle Flaccus Asia'dan Makedonia'ya doğru yola çıktı..." der.

Thrakia'nın iç bölgelerinde Roma'ya karşı bazı ayaklanmalar olursa da Grek kıyı kentleri Roma toprağı sayılarak doğrudan *Provincia Macedonia proconsul*'u tarafından yönetilir⁹².

İmparator Claudius döneminde, İ.S. 44 - 46 yıllarında bütün Thrakia Roma'ya katılarak, imparatora ait bir eyalet olur⁹³. Önceleri *procurator*⁹⁴'ların yönettiği *Provincia Thracia*, Traianus'un (İ.S 97-118) yönetiminde *legatus Augustus propraetore* ünvanlı valiler tarafından

85 Hammond 1970, 1118; Demircioğlu ibid.; Jones ibid.

86 Koromila 1997, 6

87 Başaran 1996, 107

88 Jones 1971, 8

89 Erzen 1994, 110

90 Erzen 1994, 112

91 ibid.

92 Erzen 1994, 114

93 Wilkes 1070, 1066; Mansel 1993, 23

94 Equites (atlı) sınıftan seçilmiş vali.

yönetilmiştir⁹⁵. Eyaletin merkezi ve aynı zamanda Roma valisinin oturduğu yer, Perinthos olur.

d) Sonuç

Bu çalışmada Eski Yunanca ve Latince'den çevrilerek yer verilen antik kaynaklar, Ainos kentinin özellikle İ.Ö. V. yüzyılda Yunan kültür yaşamında ve ticarete önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. O döneme ait arkeolojik buluntular da bunu doğrulamaktadır. Atina ile rekabet edecek kadar kaliteli kent sikkeleri ya da keramikler gibi.

Öte yandan Ionlar Thrakia'ya geldiklerinde buradaki yerli Thrak oymaklarının direnişleriyle karşılaşmışlardır. Ancak bu direniş zamanla Ionların -özellikle Dionysos kültüründe olduğu gibi⁹⁶- Thraklarla kültürel etkileşimlerine neden olur.

Tributus listelerinde görülen Attika-Delos Deniz Birliği'ne yapılan yüksek miktarda ödemeler ve özellikle Thasos ile yapılan alış-veriş ya da Hellespontos'a alternatif olan Hebros Irmağı'nın ulaşım dolayısıyla ticarete sağladığı kolaylık ticaretteki başarıyı gösteren en önemli nedenlerindendir.

Maroneia, Abdera, ve Ainos ticaret yollarının dışında kuşkusuz verimli *territorium*'larıyla da kendilerine gelir sağladılar. Bu dönemde Maroneia ile Ainos arasında, Thasos ve Samothrake (Semadirek) ada kentlerine ait olan, ticari ilişkilerin yürütüldüğü küçük yerleşimler (εμπορία) oluşturulur. Bunlardan Stryme İ.Ö. IV. yüzyılda ve Sale İ.Ö. II yüzyılda Maroneia'ya katılır⁹⁷.

Abdera ve Ainos'da kültürel yaşamın zengin olduğu da söylenmelidir. Sofist Athenodoros Ainoslu, filozoflar Leukippos, Demokhritos ve Sofist Protagoras Abderalıdır⁹⁸. Philostratos (II. 595), '...Sofist Athenodoros, diğer Yunanlılara göre oldukça iyi öğretmenlerden güçlü bir eğitim almış ve ataları bakımından Ainoslular'ın en soylusu olmuştur....' der.

Figür Listesi

Figür I İlkçağda Trakya haritası

Figür II Piri Reis'in haritasında Enez ve çevresi. Üzerinde haç işareti bulunan yapı Enez Ayasofyası'dır.

95 Mansel 1993 ibid

96 Mansel 1995, 166

97 Jones 1971, 3

98 Meyer 1990, 2

Bibliyografya ve Kısaltmalar

- Arslan 2000 Arslan, M., Antikçağ Anadolu'sunun Savaşçı Kavmi Galatlar, Arkeoloji ve Sanat Yay., İstanbul
- Başaran 1996 Başaran, S., "Ainos Kazıları (1971-1994)", Anadolu Araştırmaları S.IX, İ.Ü. Ed. Fak. Yay.,
- Başaran 1998 Başaran, S., "Ortaçağ'da Enez (Ainos)", Sanat Tarihi Dergisi S. IX, İstanbul 1996
- Başaran 2000 (a) Başaran, S., "Enez (Ainos) Kazıları" Türkiye Arkeolojisi ve İstanbul Üniversitesi, bas. O., Belli., İstanbul Üniversitesi Yayını
- Başaran 2000 (b) Başaran, S., "Aeolische Kapitelle aus Ainos (Enez)" Istanbuler Mitteilungen, s. 50
- Braun 1982 Braun, T.F.R.G., "The Greeks in Egypt", bas. Boardman, J. - Hammond, N. G. L., The Cambridge Ancient History (ikinci bas.)
- CAH The Cambridge Ancient History, bas. Bury, J.B - Cook, S. A. - Adcock, F. E., 1925
- Casson 1926 Casson, St., Macedonia, Thrace and Illyrica, Oxford
- Cormack 1970 Cormack, J., M., R., "Abdera", The Oxford Classical Dictionary, Hammond, N., G., L.- Scullard, H., H., A. B. D.
- Demircioğlu 1993 Demircioğlu, H., Roma Tarihi, T.T.K. Yay., Ankara
- Erdoğan 1998 Erdoğan, B., "Tarihöncesi Dönemde Edirne", Edirne:Serhattaki Payitaht, Bas. İşli, E., N.,-Koz, M., S., YKY, İstanbul
- Errington 1989 Errington, M., R., "Roma Against Philip And Antiochus", Bas. Astin, A., E. - Frederiksen, M., W. - Walbank, W. F.- Ogilvie M., R., The Cambridge Ancient History (ikinci bas.), Cambridge

- Erzen 1976 Erzen, A., "Enez Araştırmaları ve Kazıları", T.T.O.K. (Türkiye Turing Otomobil Kurumu) Belleteni, İstanbul, s. 55
- Erzen 1984 Erzen, A., "Edirne Güneydoęu Avrupa Araştırma Merkezi ve Enez Kazıları", Arkeoloji ve Sanat Dergisi, s. 24/27
- Erzen 1994 Erzen, A., İlkçağ Tarihinde Trakya, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul
- Erzen 1997 Erzen, A., "Enez (Ainos)", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Gevgilili, A.-Hasol, D.-Özer, B., İstanbul
- Hammond 1970 Hammond, N., G., L., "Via Egnatia", The Oxford Classical Dictionary, Oxford
- Howgego (çev. O. Tekin) 1998 Howgego, C., Sikkelerin Işığında Eskiçaę Tarihi (Türkçeye çev. Oğuz Tekin), Homer Kitabevi, İstanbul
- Jones 1971 Jones, A.H.M., The cities of the Eastern Roman Provinces, Oxford
- Koromila 1997 Koromila, M., "Thrace Roman and Early Byzantine Communications", Yayınlanmamış Konferans Metni (İstanbul Üniversitesi)
- Mansel 1993 Mansel, A., M., "İlkçağda Edirne", Edirne (ikinci bas.), TTK, Ankara
- Mansel 1995 Mansel, A. M., Ege ve Yunan Tarihi (ikinci bas.), TTK, Ankara
- Meyer 1990 Meyer, E., "Abdera", bas., Andresen, C.-Erbse H.-Gigon O.-Schefold K.-Stroheker, K.-Zinn Ernst,: Lexikon der Alten Welt, Zürich
- Özdoğan 1996 Özdoğan, M., "Tarihöncesi Dönemde Trakya", Anadolu Araştırmaları (Prof. Dr. Afif Erzen'e Armaęan), İ.Ü.Ed.Fak.Yay., XVI
- Özdoğan 1998 Özdoğan, M., "Tarihöncesi Dönemlerde Anadolu ile Balkanlar Arasındaki Kültür İlişikleri ve Trakya'da Yapılan Yeni Kazı Çalışmaları", TÜBA-

- AR (Türkiye Bilimler Akademisi Arkeoloji Dergisi) s.1, Ankara
- Özsait 1985 Özsait, M., Pisidya Tarihi, I. Ü. Ed. Fak. Yay., İstanbul
- Pape-Benseler Wörterbuch der griechischen Eigennamen, Braunschweig 1911
- Pelekidis 1994 Pelekidis, Ch., "Die Griechen in Thrakien", bas. A. Tsouni Kyriakoula Thrakien Gümülcine
- Piri Reis (bas. E.Z. Ökte) 1988 Piri Reis (bas. E. Z. Ökte), Kitâb-ı Bahriye, The Historical Research Foundation İstanbul Research Center (Tarih Araştırmaları Vakfı İstanbul Araştırma Merkezi), İstanbul
- Plesis - Lejag 1913 Plesis, F. - Lejag, P., Ceuvres de Virgile, Librairie Hachette, Paris
- Ramsay 1960 Ramsay W. M., Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası (Türkçe çev. M. Pektaş), İstanbul
- RE 1916 Paulys Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft. Neue Bearb. bas. von G. Wissowa (Kubitschek, Itinerarien 2359)
- Sami 1996 Şemseddin Sami, Kâmusu'l - A'lâm (Tıpkıbasım), Kaşgar Neşriyat, Ankara
- Taşlıkloğlu 1971 Taşlıkloğlu Z., Trakya'da Epigrafya Araştırmaları, İ.Ü. Ed. Fak. Yay. İstanbul
- Triantaphyllos 1994 Triantaphyllos, D., "Das Antike Thracien", bas. A. Tsouni Kyriakoula Thrakien, Gümülcine
- Wilkes 1970 Wilkes, J.J., "Thrace", The Oxford Classical Dictionary, bas. Hammond, N., G., L.-Scullard, H., H., A. B. D.

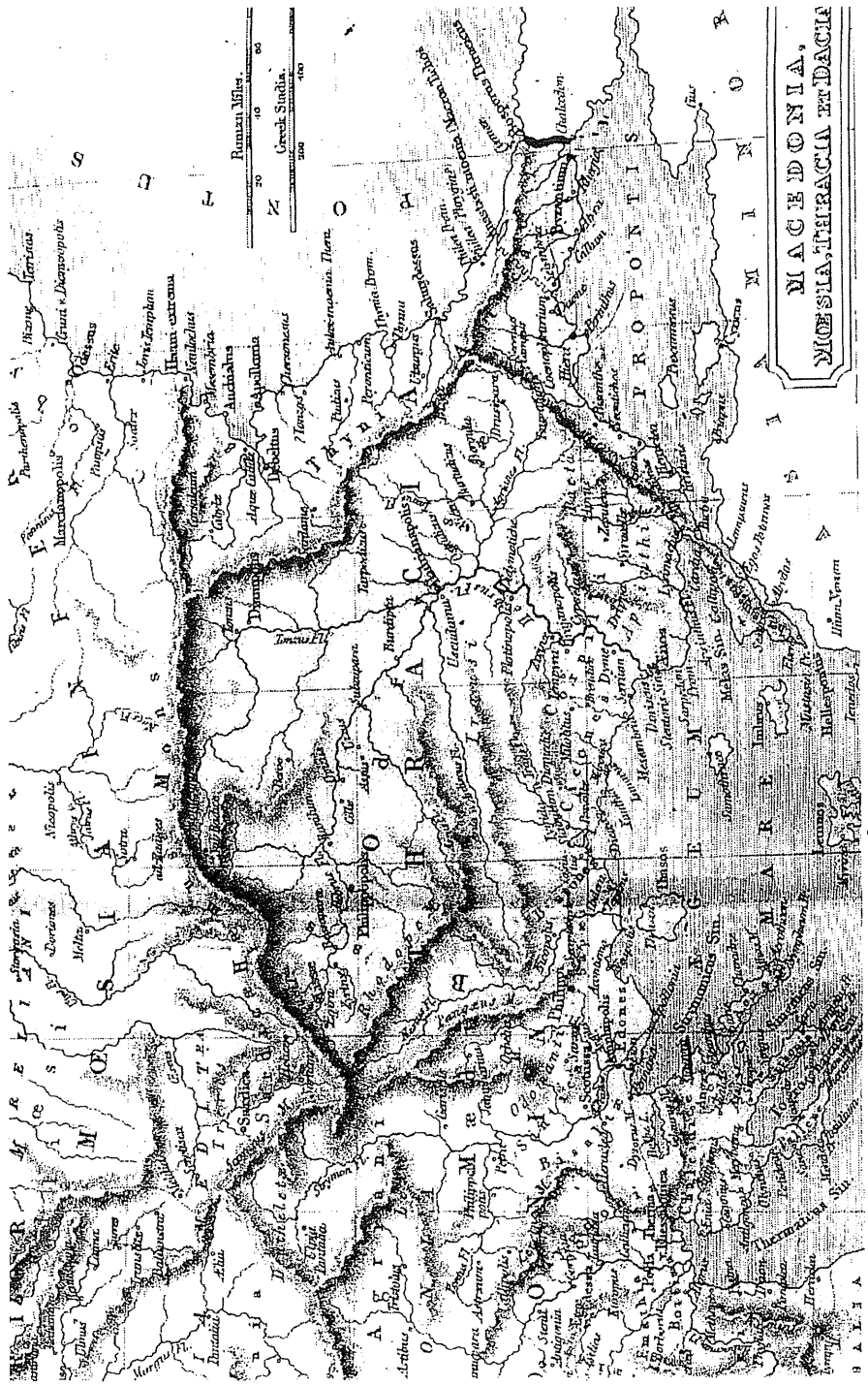

Fig. 1

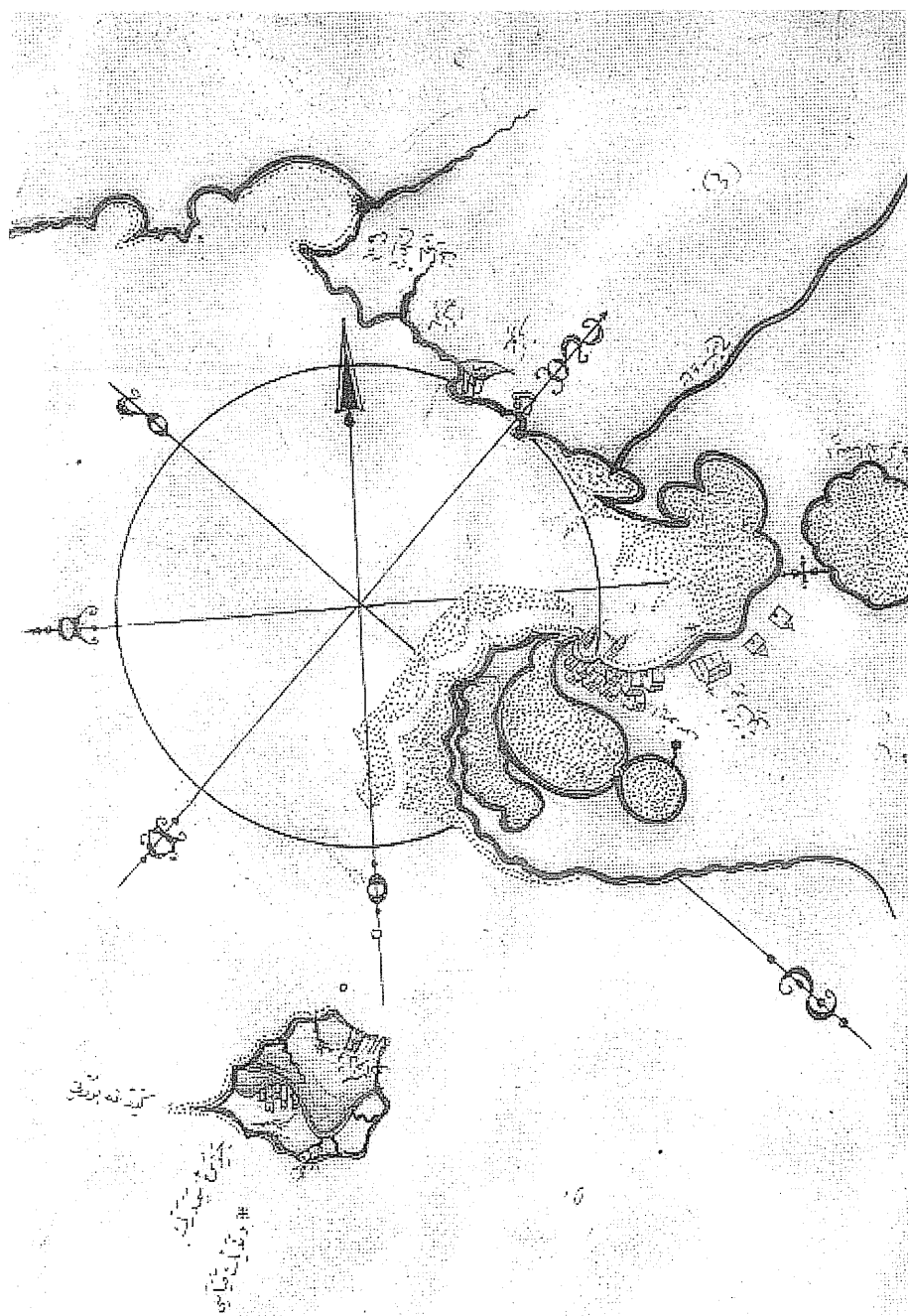

Fig. 2